

First Appearance of Ismailism in Iran (Teheran 1961). **4. Fatimid Decrees: Original Documents from the Fatimid Chancery** (London 1964). **5. Documents from Islamic Chanceries** (Oxford 1965). Editörlüğünü yaptığı bu eserde "Two Ay-yubid Decrees from Sinai" isimli bir makalesi bulunmaktadır (s. 9-38). **6. Aristotle on the World-State** (Oxford 1970 [Eserde baskı tarihi yanlışlıkla 1968 olarak gösterilmiştir]). **7. The Islamic City. A Colloquium** (Oxford 1970). Albert Habib Hourani ile birlikte editörlüğünü yaptığı eser, 1965'te Oxford'da Yakındoğu Tarihi Grubu tarafından gerçekleştirilen toplantıda sunulan tebliğlerden oluşmaktadır. Stern'in bu eserde "The constitution of the Islamic city" adlı bir makalesi bulunmaktadır (s. 25-50). **8. Three Unknown Buddhist Stories in an Arabic Version** (Sophie Walzer ile birlikte, Oxford-Columbia 1971). **9. Islamic Philosophy and the Classical Tradition. Essays Presented by his Friends and Pupils to Richard Walzer on his Seventieth Birthday** (Oxford 1972). Editörlüğünü Albert Habib Hourani ve Vivian Brown ile birlikte yaptığı eserde "Abû 'İsâ ibn al-Munajjim's Chronography" adlı bir makalesi yer almaktadır (s. 437-466). **10. Hispano-Arabic Strophic Poetry: Studies** (haz. L. P. Harvey, Oxford 1974). Doktora tezinin bir özetiyle aynı konuda yayımladığı Fransızca ve İtalyanca dört makalesinin İngilizce tercümeleridir. **11. Studies in Early Ismā'īlism** (Jerusalem-Leiden 1983). **12. Medieval Arabic and Hebrew Thought** (haz. F. W. Zimmermann, London 1983). **13. History and Culture in the Medieval Muslim World** (London 1984). **14. Coins and Documents from the Medieval Middle East** (London 1986). Stern ayrıca, C. R. Barber ile birlikte Ignaz Goldziher'in *Muhammedanische Studien* adlı eserinin İngilizce tercümesini yapmıştır (*Muslim Studies-Muhammedanische Studien*, I-II, London 1967-1971).

BİBLİYOGRAFYA :

Necib el-Akikî, *el-Müsteşrihûn*, Kahire 1980, II, 142-143; Shulamit Sela, "The Interaction of Judaic and Islamic Studies in the Scholarship of S. M. Stern", *The Jewish Discovery of Islam* (ed. M. Kramer), Tel Aviv 1999, s. 261-271; J. D. Lat-ham - H. W. Mitchell, "The Bibliography of S. M. Stern", *JSS*, XV (1970), s. 226-238; C. E. Bosworth, "Dr. S. M. Stern, M. A., D. Phil.", *Iran: Journal of the British Institute of Persian Studies*, VIII, London 1970, s. IX; J. Wansbrough, "Samuel Miklos Stern", *BSOAS*, XXXIII (1970), s. 599-602; R. Walzer, "In Memoriam Samuel M. Stern", *JOS*, II (1972), s. 1-14; M. M. Plessner, "Stern, Samuel Miklos (1920-1969)", *EJd.*, XV, 392.

SEDAT ŞENSOY

STOACILAR

(bk. REVÂKIYYÛN).

STOLAÇ

(bk. USTULÇE).

STOREY, Charles Ambrose (1888-1968)

İngiliz şarkiyatçısı.

21 Ağustos 1888'de İngiltere'nin kuzeyindeki Blackhill'de doğdu. Lancashire'de bulunan Rossall School'daki eğitimden sonra klasik Batı ve Doğu dillerini öğrenmek için gittiği Cambridge Trinity College'ı bitirdi. Öncelikle Arap dili ve edebiyatı üzerine çalıştı, 1912'de akademik eğitimi tamamladı. 1914'te Hindistan'da Aligarh Anglo-Muhammedan Oriental College'a Arapça hocası olarak tayin edildi. 1919'da Hindistan'dan ayrıldı ve Londra'da Indian Office'te kütüphane müdür yardımcısı (1919-1927), ardından kütüphane müdürü (1927-1933) oldu. R. A. Nicholson'ın emekliye ayrılmasıyla 1933'te onun yerine Cambridge Üniversitesi Arapça hocalığına tayin edildi. 1947'de emekli olunca kadar bu görevde kaldı. Bundan sonra ömrünü Hove şehrinde Fars edebiyatı üzerinde araştırma ve çalışmalar yaparak geçirdi. 24 Nisan 1968'de burada öldü.

Eserleri. 1. *Persian Literature: A Bibliographical Survey*. Storey'i şöhrete kavuşturan bu çalışma dinî ilimler, tarih, edebiyat ve şiir gibi çeşitli dallarda Farsça yazılmış eserler konusunda ilk başvuru kaynağı olmuştur. Ömrünün büyük kısmını bu kitabı yazmakla geçiren Storey, Farsça eserleri ilim dallarına göre müelliflerin kısa hayat hikâyeleriyle birlikte düzenleyerek kitabı kaleme almıştır. Müellif, önsözde de belirttiği gibi Carl Brockelmann'ın *Geschichte der Arabischen Literatur*'üne benzer bir çalışma yapmak istemiş, ancak ondan farklı şekilde kitap tertibini kronolojik olarak dönemlere göre değil konularına göre düzenlemiştir. Eserlerin nüshalarının bulunduğu yerleri gösterirken bunların baskıları ve tercümeleri hakkında da etraflı bilgi vermiştir. Storey eserinde 150 civarında yazma kütüphane katalogu ve defterinden, ayrıca basma eserler kataloglarından ve kütüphane kayıtlarından faydalanmış, müelliflerin biyografilerini yazarken çoğu Farsça olmak üzere

re Arapça ve Urduca ellinin üzerinde tezkireye ve diğer temel kaynaklara başvurmuştur. Storey hayatta iken eserin sadece I. cildi (birinci bölüm, London 1927-1939, ikinci bölüm, London 1953) ve II. cildin birinci bölümü (London 1958) basılabilmektedir. Eserin diğer bölümleri Royal Asiatic Society'e teslim edilmiş ve bunlar çeşitli ilim adamlarınca yeniden düzenlenerek yayımlanmıştır (II/2, London 1971; II/3; Leiden 1977; III/1, Leiden 1984; III/2, Oxford 1990). Eserin bir devamı niteliğinde Storey'in malzemesinden çok sınırlı şekilde faydalanarak François de Blois tarafından Royal Asiatic Society için hazırlanan Moğollar öncesi şiir bölümü V. cilt olarak neşredilmiştir (V/1, Leiden 1992; V/2, 1994; V/3, 1997; bu cildin gözden geçirilmiş tam şekli 2004'te çıkmıştır). Kitabın III. cildinin üçüncü bölümü ve IV. cildi henüz basılmamıştır. Eserin 1972'den önce basılan kısmı Yuri Bregel tarafından üç cilt halinde Rusça'ya tercüme edilmiş (Moscow 1972), Rusça tercümesinden de Yahyâ Âryanpûr, Sirus İzadi ve Kerim Keşâverz tarafından kısmen Farsça'ya çevrilmiştir (*Edebiyyât-ı Fârisî*, Tahran 1362 hş./1983). **2. el-Fâhîr**. Storey, Ebû Tâlib Mufaddal b. Seleme'nin bu eserini neşretmiştir (Leiden 1915, ofset baskı, Kahire 1982). **3. Catalogue of the Arabic Manuscripts in the Library of the India Office** (I-II, London 1930-1940). Bu katalogun Kur'an konusunda yazılan eserlerle ilgili II. cildinin birinci bölümü Storey tarafından hazırlanmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

Storey, *Persian Literature*, Önsöz, I, s. V-VII; Necib el-Akikî, *el-Müsteşrihûn*, Kahire 1980, II, 118-119; Yahyâ Murâd, *Mu'cemü esmâ'i'l-müsteşrihîn*, Beyrut 1425/2004, s. 440; İrec Efşâr, "Vefât-ı İstevrî", *Rehnûmâ-yi Kitâb*, X/3, Tahran 1346 hş., s. 320-322; G. M. Meredith-Owens, "Professor Charles Ambrose Storey", *JRAS* (1967), s. 182; R. B. Serjeant, "In Memoriam Professor Charles Ambrose Storey", *JC*, XLIII/1 (1969), s. I-II; Yu. E. Borschchevsky - Yu. E. Bregel, "The Preparation of a Bio-Bibliographical Survey of Persian Literature", *IJMES*, III/2 (1972), s. 169-185; F. de Blois, "C. A. Storey's Persian Literature: An Interim Report", *JRAS* (1990), s. 370-375; Mecdüddin Keyvânî, "İstevrî", *DMBİ*, VIII, 216-217.

RIZA KURTULUŞ

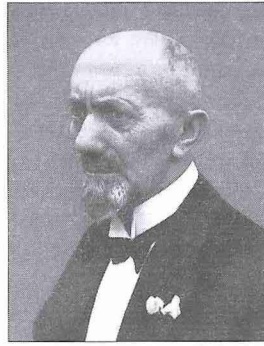
STROTHMANN, Rudolf (1877-1960)

Alman şarkiyatçısı.

4 Eylül 1877'de Almanya'nın Vestfalya bölgesindeki Lengerich-Wechte'de dinine bağlı hristiyan bir aile içinde doğdu. İlk ve orta öğreniminden sonra Halle ve Bonn

üniversitelerinde hristiyan teolojisi ve şarkiyat okudu. Hocaları arasında meşhur şarkiyatçı Carl Brockelmann da bulunmaktadır. 1905'te Münster'de öğretmen olarak çalışmaya başladı. 1907-1923 yılları arasında Schulpforta'da lise öğretmenliği ve papazlık yaptı. Bu arada ilmi çalışmalarını devam ettirdi ve 1911'de Halle Üniversitesi'nde Carl Brockelmann'ın yanında *Das Staatsrecht der Zaiditen* başlıklı doktora tezini hazırladı. 1923'te Carl Heinrich Becker ve Helmut Ritter'in girişimiyle Gießen Üniversitesi'nin Şarkiyat Bölümü'nde öğretim üyeliğine tayin edildi. 1927 yılında Ritter'in halefi olarak Hamburg Üniversitesi'ne geçti. 1947'de emekli olmasından sonra da burada ders vermeye devam etti. 1911-1912, 1929-1930 ve 1952'de Suriye, Filistin ve Yemen'e araştırma gezilerinde bulunan Strothmann, Göttingen'deki İlimler Cemiyeti (Gesellschaft der Wissenschaften), Hamburg'daki Joachim-Jungius Topluluğu ve Bombay'daki İsmaili Society üyesiydi. Carl H. Becker tarafından kurulan *Der Islam* dergisinin editörlüğünü 1927'den itibaren yalnız, 1948'den 1960'a kadar öğrencisi Bertold Spuler ile birlikte yürüttü. Uzun bir hastalık döneminin ardından 15 Mayıs 1960'ta Hamburg'da öldü.

Strothmann şarkiyat alanındaki çalışmalarını başta Zeydilik, Nusayrılık ve İsmâliyye olmak üzere Şii firkaları üzerinde yoğunlaştırmıştır. Daha çok batını firkalarla uğraşmakla birlikte İslâmiyet hakkında standart şarkiyatçı gelenek içinde görüşler dile getirmiştir. Bu gelenek İslâmiyet'i Hristiyanlık ile mukayese edip siyaset bağlamı içinde değerlendirmektedir. Buna göre kurucusu olarak kabul edilen Hz. Muhammed bir yandan yahudi-hristiyan geleneğinin anladığı mânada peygamber, diğer yandan devlet başkanı olduğu için İslâmiyet hem din hem de siyasi bir kurum diye ele alınmaktadır. Bundan dolayı müslümanların çeşitli firkalara bölünmesinin önemli sebeplerinden biri olarak siyasi duruma dinî inancın birbiriyle bağlantısı üzerinde durulmuştur. Strothmann bu konuda İslâm tarihinde üç istikamet varlığından bahseder. Orta yol diye Sünniliği görürken diğer iki uçta Hâricilik ve Şiilik bulunmaktadır. Sünniler açık bir siyasi nazariye ortaya koymaktan ziyade dinî inançla siyasi gerçeği birbiriyle uyuşturma yolunu benimsemişlerdir. Hâriciler ise yönetim işini dinden tamamen ayırmışlar, buna karşılık Şiiler tam aksine imânet meselesini bir inanç konusu haline getirerek inancın ayrılmaz bir parçası yapmışlardır.

Rudolf
Strothmann

Ancak Strothmann'ın bu tasnifinin yeterince temellendirilmemiş, üstünkörü bir tasnif olduğu onun Şiiler'le ilgili olarak sonradan yaptığı bazı değerlendirmelerde ortaya çıkmaktadır. Nitekim Şiiliğin zaman içinde siyasi alanda haddinden fazla bir dirençle karşılaştığı için ağırlık merkezini dinî alana kaydırıldığını iddia ederken sanki daha önceki genellemesini terketmiş gibidir (İA, XI, 502-503).

Şarkiyatçı yöntemin temel yaklaşımı olan, İslâm toplumlarındaki gelişmeleri hristiyan kaynaklarıyla izah etme gayretlerinden uzak kalmayan Strothmann, Şiilik'teki ıstırap (passion), tecellî (epiphanie) ve rec'at (parusie) gibi kavramları hristiyan düşüncesinin tesirine atıfla açıklamaya çalışır ve Şiilik'le birlikte ıstırap çekme unsurunun tekrar dinî hayatın içine nüfuz ettiğini iddia eder. Ona göre bu ıstırap çekme rûhiyatının dinîleştirilmesi, çoğunlukla başka bir dinî tasavvurun veya mânevî unsurun buna eklenmesinden doğmuştur (a.g.e., XI, 503). Strothmann, Şiiler'in imâmın ölümünü rec'at dönüşüne inanma tasavvuruyla tesirsiz hale getirdiğini, böylece mehdî inancını ortaya çıkardığını belirtir.

Strothmann tecellî konusunda Şii firkaları arasındaki görüş ayrılıklarına dikkat çeker. Meselâ Zeydiler, Allah'ın imâmın şahsında tecellisini tamamen akli olarak ilâhî hidayetle sınırlar ve söz konusu nurun mücizevî bir şekilde Hz. Ali'nin soyuna akışını reddeder. Gulât-ı Şîa'da ise tecellî Hristiyanlık'ta olduğu gibi kesin bir hulûl anlayışına dönüşür. Strothmann'ın Şii akidesiyle ilgili yorumlarında hristiyan teolojisinin tesirlerinin takip edilmesi başka örneklerde de mümkündür. Yine İmâmîyye Şîası'nda imâm bir insan-olarak kalmakla beraber kendisinde kısmî hulûl yoluyla ilâhî bir nur cevherinin mevcudiyeti böyle bir tesir dikkate alınmadan anlaşılabilir. Strothmann, Şii firkaları üzerindeki hristiyan tesirini gösterme hususunda oldukça gayretli olmakla birlikte sonuçta

Şîa'nın İslâm dahilinde ele alınması ve bu sebeple bir bütün olarak İslâm'ın tamamını ilgilendiren meselelerle ilişkisinin kurulması gerektiğini belirtir (geniş bilgi için bk. a.g.e., XI, 502-513). Strothmann'ın şarkiyat araştırmalarıyla bağlantılı olarak ilgilendiği diğer bir alan da Doğu kiliseleridir. Nestûrî kilisesiyle Mısır'daki Kiptî kilisesi hakkında araştırmalar yapmış ve bu kiliselerin bulundukları coğrafyada güçlenmeleri için çalışmıştır.

Eserleri. Kitapları. 1. *Das Staatsrecht der Zaiditen* (Strassburg 1912). *Der Islam* dergisinin eki olarak yayımlanmış doktora tezi olup Zeydî siyaset düşüncesi hakkındadır. 2. *Kultus der Zaiditen* (Strassburg 1912). Zeydilik'teki inanç ve ibadet şekillerini diğer mezheplerle karşılaştırmalı olarak ele alan bir eserdir. 3. *Die koptische Kirche in der Neuzeit* (Tübingen 1932). Kiptî kilisesinin Napolyon'un 1798'deki Mısır'ı işgalinden itibaren tarihçesini ele alır. 4. *Die Zwölfer-Schi'a. Zwei religionsgeschichtliche Charakter aus der Mongolenzeit* (Leipzig 1926 → Hildesheim 1975). İsnâaşeriyye'nin Moğollar dönemindeki tarihiyle ilgili bir eserdir. 5. *Die religiösen Kraefte Asiens* (Hamburg 1937). Walther Schubring ve Wilhelm Gundert ile birlikte hazırlanan bu kitap Asya'daki Doğu dinleri hakkındadır. 6. *Das Strafrecht der vorislamischen und der islamischen Araber* (Hamburg 1950). 7. *Morgenlaendische Geheimsekten in abendlaendischer Forschung und die Handschrift Kiel Arab. 19.* (Berlin 1953). İslâm dünyasındaki batını firkalar ve bunlar üzerine Batı'da yapılan çalışmalara da irdir. 8. *Esoterische Sonderthemen bei den Nusairi. Geschichten und Traditionen von den heiligen Meistern aus dem Prophetenhaus* (Berlin 1958). Nusayrılık üzerine yapılmış küçük bir çalışmadır.

Neşirleri. 1. Muhammed b. Hasan ed-Deylemî, *Beyânü mezhebi'l-Bâtiniyye ve bu'lânüh* (Geheimlehre der Batiniden nach der Apologie "Dogmatik des Hauses Muhammed" von Muhammed ibn al-Hasan ad-Dailami, İstanbul 1938). 2. Ziyâeddin İsmâil b. Hibetullah el-İsmâîlî es-Süleymânî, *Kitâbü'l-Mizâc ve't-tesnîm* (Ismailitische Kommentar zum Koran, I-IV, Göttingen 1947-1955). 3. *Gnosis-Texte der Ismailiten. Arabische Handschrift Ambrosiana H 75* (Göttingen 1943). 4. *Kitâbu'l-Keşf* (London-Bombay 1952). Ca'fer b. Mansûrû'l-Yemen'in İsmâîlî doktrini hakkındaki eserinin neşridir. 5. *Adolf Grohmann zum siebzigsten Geburtstag*

(Berlin 1958). Bertold Spuler ile birlikte Adolf Grohmann'ın yetmişinci doğum yılı armağanı olarak hazırlanan eser çeşitli makalelerden oluşup *Der Islam* dergisinin XXXIII. cildi (1958) olarak yayımlanmıştır.

Strothmann çoğunluğu Şii fırkaları hakkında olan çok sayıda makale kaleme almıştır. Bunlardan bazıları şunlardır: "Literatur der Zaiditen" (*Isl.*, I [1910], s. 354-368; II [1911], s. 49-78); "Bedr-Ohod und Kerbela" (*OLZ*, XXIX [1926], s. 809-818); "Die Charidschiten" (*ZDMG*, LXXXI [1927], s. LX-LXI); "Berber und Ibâditen" (*Isl.*, XVII [1928], s. 258-279); "Islamische Konfessionskunde und das Sektenbuch des Aş'ari" (*Isl.*, XIX [1931], s. 193-242); "Drusen-Antwort auf Nusairî-Angriff" (*Isl.*, XXV [1939], s. 269-281); "Kleinere ismailitische Schriften" (*Islamic Research Association Miscellany* [ed. Asaf A. Fyze], London 1949, s. 121-163); "Die Mubâhala in Tradition und Liturgie" (*Isl.*, XXXIII [1958], s. 5-29); "Islamstaaten und christlicher Westen heute" (*Isl.*, XXXIV [1959], s. 1-33). Ayrıca başta *Encyclopedia of Islam* olmak üzere çeşitli ansiklopediler için maddeler yazmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

R. Strothmann, "Şi'a", *İA*, XI, 502-513; Abdurrahman el-Bedeî, *Mevsû'atü'l-müsteşrikin*, Beyrut 1993, s. 34-36; Abdülhamid Sâlih Hamdân, *Tabakâtü'l-müsteşrikin*, Kahire, ts. (Mektebetü Medbûlî), s. 87-89; *Bibliographie der deutschsprachigen Arabistik und Islamkunde* (ed. Fuat Sezgin), Frankfurt 1993, XVIII, 113-117; B. Spuler, "Rudolf Strothmann (1877-1960)", *Isl.*, XXXVI/1-2 (1960), s. 1-3; R. Paret, "Rudolf Strothmann (4.9.1877 - 15.5.1960)", *ZDMG*, CXI (1962), s. 13-15; R. Sellheim, "Autobiographische Aufzeichnungen und Erinnerungen von Carl Brockelmann", *Oriens*, XXVII (1981), s. 42; Mecdüddin Kivânî, "İştrutmân, Rudolf", *DMBİ*, IX, 9-10.

HİLAL GÖRGÜN

STUDIA ISLAMICA

Fransız şarkiyat dergisi.

1953 yılında Robert Brunschvig ve Josef Schacht'ın editörlüğünde Paris'te kurulmuş olup İslâm'ın dinî, tarihî, kültürel ve fıkri yönlerini konu alan makaleleri içermektedir. İlk iki sayısı yıllık olarak çıkmış, daha sonra yılda iki sayı yayımlanmıştır. Aradaki bazı yıllarda (1958, 1968, 1971) tek sayı halinde basılan dergide Schacht'ın yerine 1971-1972'de bir süre G. E. von Grunebaum, ardından onun yerine 1975'ten itibaren A. L. Udovitch ve 1976'dan itibaren Brunschvig'in yerine A.-M. Turki editörlük yapmıştır. Ağırlıklı olarak Fransızca

ve İngilizce makalelerin yer aldığı derginin ilk takdim yazısında yayın ilkeleri anlatılırken öncelikle İslâm dininin meydana getirdiği medeniyetin muhteva ve niteliklerini ortaya koyma hedefi vurgulanmıştır. İslâm araştırmaları uzmanlarının yanında diğer eğitilmiş okuyuculara da hitap etmeyi amaçlayan derginin editörleri yeni konu ve tesbitleri öne çıkarmaya gayret göstermişlerdir.

Kuruluşundan itibaren araştırmacıların ilgisini çeken dergide birçok meşhur şarkiyatçının yazısı yayımlanmıştır. İlk sayıya J. Schacht'ın kaleme aldığı, kelâm ve akaid alanında o yıllarda ortaya çıkarılan kaynakların tanıtıldığı "New Sources for the History of Muhammadan Theology" adlı makalesiyle başlanmış, bu sayıda ayrıca Bernard Lewis, Osman Turan, G. E. von Grunebaum, J. Lecerf ve J. Berque de İslâm tarihinde aykırı akımlar, Selçuklu hükümdarları, İslâm edebiyatı, mistik eğilimler ve Kuzey Afrika'ya dair makaleler yazmışlardır. Diğer sayılarda G.-H. Bousquet'nin "Observations sociologiques sur les origines de l'Islam", Ch. Pellat'nın "Le culte de Mu'awiya au IIIe siècle de l'hégire", R. Arnaldez'in "La pensée religieuse d'Averroes", A. Hourani'nin "The Changing Face of the Fertile Crescent in the XVIIIth Century", E. Tyan'ın "Méthodologie et sources du droit en Islam", J. Schacht'ın "Problems of Modern Islamic Legislation", A. Ahmed "Sayyid Ahmed Khan, Jamal al-Din al-Afghani and Muslim India", M. Al-lard'ın "Une méthode nouvelle pour l'étude du Coran", G. Makdisi'nin "Ash'ari and the Ash'arites in Islamic Religious History", H. Corbin'in "La place du Molla Sadra Shirazi dans la philosophie iranienne", R. M. Frank'ın "Several Fundamental Assumptions of the Basra School of the Mu'tazila", S. H. Nasr'ın "Al-Hikmat al-Ilahiyah and Kalam", M. Arkoun'un "Logocentrisme et vérité religieuse dans la pensée islamique", M. Bernard'ın "La notion du 'ilm chez les premiers mu'tazilites", F. Jadaane'nin "Les conditions socio-culturelles de la philosophie islamique", D. P. Little'nin "Did Ibn Taymiyya Have a Screw Loose?", C. Hillenbrand'ın "The Establishment of the Artuqid Power in Diyar Bakr in the Twelfth Century" ve B. Abrahamov'un "Al-Ghazzali's Theory of Causality" başlıklı makaleleri dikkat çeken yazılardan bazılarıdır. Paris'teki G. P. Maisonneuve-Larose tarafından basılan ve günümüzde de İslâm araştırmaları alanında Batı'daki önemli dergilerden biri kabul edilen *Studia Islamica*, 2003 yılından beri A. L. Udovitch ve H.

Touati'nin yönetiminde yayın hayatına devam etmektedir. Derginin en son 2007 yılına ait 104-105. sayıları yayımlanmıştır.

BİBLİYOGRAFYA :

St.I., I- (1953-), tür.yer.; R. Brunschvig, "Perspectives", a.e., I (1953), s. 5-21.

M. SAİT ÖZERVARLI

SU

Hayatın kaynağı ve bilinen bütün hayat formlarının vazgeçilmez ögesi olan su yerkürenin yapısı ve canlıların yaşaması için hayatî öneme sahiptir. "Su" anlamına gelen mâ' kelimesi Kur'an-ı Kerim'de altmış üç âyetle geçer (M. F. Abdülbâkî, *el-Mu'cem*, "mâ" md.). Bunların çoğunda bilinen anlamıyla su söz konusudur; bir kısmında ise insanın yaratıldığı meniden mülak biçimde veya bir nitelik belirtilerek su diye söz edilir (el-Furkân 25/54; es-Secde 32/8; el-Mürselât 77/20; et-Tânk 86/5-7). Bir âyetle de cehennemliklere içirilecek sıvı için bir nitelemeyle birlikte bu kelime kullanılır (İbrâhîm 14/16). Ayrıca Kur'an'da çeşitli vesilelerle suyun yağmur (en-Nûr 24/43; er-Rûm 30/48; Lokmân 31/34; eş-Şûrâ 42/28), nehir (el-En'âm 6/6; er-Ra'd 13/3; İbrâhîm 14/32; en-Neml 27/61; Nûh 71/12), pınar (el-Bakara 2/60, 74; Yâsîn 36/34; el-Kamer 54/12) ve deniz (en-Nahl 16/14; Fâtır 35/12) gibi çeşitli kaynak ve görünümünden yaygın biçimde söz edilir.

Bazı âyetlerde Allah'ın insanı ve bütün canlıları sudan yarattığı (el-Enbiyâ 21/30; en-Nûr 24/45; el-Furkân 25/54), gökten rızık, rızık sebebi ve temizlik aracı olarak temiz ve bereketli su indirdiği, böylece insanlara ve hayvanlara temiz ve tatlı sular içirdiği ve su ile yeryüzünü ölümden sonra diriltip insanlar ve hayvanlar için her türlü yeşil bitki, ekin ve meyveyi çıkardığı belirtilerek suyun yeryüzündeki varlıkların hayatı açısından önemine dikkat çekilmektedir (meselâ bk. el-Bakara 2/22, 164; el-En'âm 6/99; el-Hicr 15/22; en-Nahl 16/10-11; el-Furkân 25/48-49; es-Secde 32/27; ez-Zümer 39/21; el-Câsiye 45/5; Kâf 50/9-11). Suyun belirli bir tat ve ölçüde yeryüzüne indirilmesinde ilâhî kudretin rolü ve susuz bırakılması halinde insanın çaresizlik içine düşeceği vurgulanarak bu nimete şükredilmesi ve üzerinde ibretle düşünülmesi istenmektedir (el-Kehf 18/41; el-Mü'minûn 23/18-19; el-Ankebût 29/63; er-Rûm 30/24; ez-Zuhruf 43/11; el-Vâkıa 56/68-70; el-Mülk 67/30). Kur'an-ı Kerim'de